

**KOMENDA GŁÓWNA
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ
BIURO SZKOLENIA**

**PROGRAM SZKOLENIA
Z ZAKRESU ORGANIZACJI DOSKONALENIA
ZAWODOWEGO,
ORGANIZOWANIA DZIAŁAŃ RATOWNICZYCH
ORAZ DOKUMENTOWANIA ZDARZEŃ
DLA DOWÓDCÓW JEDNOSTEK RATOWNICZO-
GAŚNICZYCH I DOWÓDCÓW ZMIAN SŁUŻBOWYCH**

Warszawa, 2013

Opracowanie merytoryczne:

st. bryg. Jan Ziobro – Zastępca Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego PSP,

mł. bryg. Waldemar Kozak – Naczelnik Ośrodka Szkolenia w Nisku,

mł. bryg. Wojciech Kasak – Zastępca Naczelnika Ośrodka Szkolenia w Nisku,

mł. bryg. Mariusz Goclon – Kierownik Sekcji Nauczania i Sportu Ośrodka Szkolenia w Nisku.

Konsultacje merytoryczne:

Krajowe Centrum Koordynacji Ratownictwa i Ochrony Ludności oraz Biuro Informatyki i Łączności, Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej

Konsultacja metodyczna:

Magdalena Stajszczak – Biuro Szkolenia, Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej.

SPIS TREŚCI

Rozdział	Temat	Strona
I.	ZAŁOŻENIA DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZE	4
1.	Cel szkolenia	4
2.	Sylwetka absolwenta	4
3.	Warunki przyjęcia na szkolenie	4
II.	REALIZACJA PROCESU DYDAKTYCZNEGO	5
1.	Organizacja szkolenia	5
2.	Zalecenia i wskazówki metodyczne	5
3.	Plan nauczania	6
III.	TREŚCI KSZTAŁCENIA	7
1.	Organizacja doskonalenia zawodowego	7
2.	Podstawy metodyki nauczania	7
3.	Funkcje dowódcy w kształtowaniu relacji na zmianie służbowej	7
4.	Zasady ewidencjonowania zdarzeń	8
5.	Organizowanie działań ratowniczych	9
IV.	LITERATURA	11
V.	ZAŁĄCZNIKI	12

ZATWIERDZAM

Warszawa, dnia 19 lipca 2013 r.

KOMENDANT GŁÓWNY
PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ

gen. brygadier Wiesław LĘSNAKIEWICZ

I. ZAŁOŻENIA DYDAKTYCZNO-WYCHOWAWCZE

1. Cel szkolenia

Celem szkolenia jest poszerzenie wiedzy i umiejętności słuchacza z zakresu kierowania działaniami ratowniczo-gaśniczymi, ewidencjonowania zdarzeń oraz prowadzenia doskonalenia zawodowego w służbie.

2. Sylwetka absolwenta

Po ukończeniu szkolenia słuchacz powinien:

- a. w sferze poznawczej:
 - omawiać zasady metodyki szkolenia przydatne w doskonaleniu zawodowym,
 - omawiać mechanizmy kształtowania relacji międzyludzkich,
 - wyjaśniać zasady kierowania działaniami ratowniczo-gaśniczymi,
 - wskazywać akty prawne regulujące pracę dowódcy podczas działań ratowniczych,
- b. w sferze praktycznej:
 - przygotowywać konspekty zajęć i realizować szkolenia doskonalące dla zmian służbowych,
 - stosować mechanizmy kształtowania relacji międzyludzkich w pracy dowódczej,
 - stosować zasady kierowania działaniami ratowniczo-gaśniczym w pracy dowódczej,
 - podejmować decyzje dowódcze z wykorzystaniem praw przysługujących kierującemu działaniami ratowniczymi oraz wskazywać wynikające z nich obowiązki,
 - sporządzać informację ze zdarzenia,
- c. w sferze motywacyjnej, mieć ukształtowane postawy:
 - odpowiedzialności za bezpieczeństwo swoje i innych,
 - odpowiedzialności za poziom doskonalenia zawodowego na zmianie służbowej,
 - świadomego oddziaływania na relacje międzyludzkie,
 - chęci ciągłego samokształcenia i doskonalenia umiejętności dowódczych,
 - odpowiedzialności za stan techniczny sprzętu.

3. Warunki przyjęcia na szkolenie

Szkolenie przeznaczone jest dla dowódców jednostek ratowniczo-gaśniczych i ich zastępców oraz dowódców zmian służbowych i ich zastępców.

Kandydat na szkolenie powinien posiadać skierowanie od właściwego przełożonego, według wzoru określonego w załączniku nr 1, potwierdzające określone w skierowaniu wymagania.

II. REALIZACJA PROCESU DYDAKTYCZNEGO

1. Organizacja szkolenia

- a. Szkolenie realizowane jest w ośrodkach szkolenia w komendach wojewódzkich Państwowej Straży Pożarnej.
- b. Podstawą organizacji procesu dydaktycznego jest plan nauczania.
- c. Podstawową formą nauczania jest lekcja, której odpowiada jedna godzina dydaktyczna trwająca 45 minut. Dopuszcza się łączenie dwóch jednostek lekcyjnych.
- d. Zajęcia teoretyczne powinny być realizowane w pomieszczeniach zapewniających odpowiednie warunki higieny szkolnej oraz wyposażonych zarówno w proste, jak i techniczne środki dydaktyczne.
- e. Zajęcia praktyczne powinny odbywać się w miejscach, które umożliwiają ich sprawną i bezpieczną realizację.
- f. Na realizację programu szkolenia przewidziano 15 godzin dydaktycznych.
- g. Warunkiem ukończenia szkolenia jest obecność na wszystkich zajęciach przewidzianych w planie nauczania oraz uzyskanie zaliczeń z części praktycznej szkolenia, określonej praktycznymi celami szczegółowymi zawartymi w programie.
- h. Do oceny realizacji zadań z części praktycznej stosuje się skalę „zaliczył – nie zaliczył”
- i. Słuchacze, którzy ukończyli szkolenie otrzymują zaświadczenie według wzoru określonego w załączniku nr 2.

2. Zalecenia i wskazówki metodyczne

- a. Zajęcia teoretyczne powinny być realizowane dla całej grupy słuchaczy.
- b. Zajęcia praktyczne powinny być realizowane w grupach do 10 słuchaczy.
- c. Zajęcia teoretyczne i praktyczne powinni prowadzić:
 - funkcjonariusze i specjaliści z wyższym wykształceniem kierunkowym oraz doświadczeniem wymaganym dla poszczególnych przedmiotów,
 - psychologzy zatrudnieni w PSP.
- d. Organizator szkolenia na czas realizacji zajęć musi zapewnić wszystkim uczestnikom szkolenia niezbędne urządzenia techniczne, których zastosowanie wynika z realizacji treści programowych.
- e. Prowadzący zajęcia, w trakcie realizacji tematów przewidzianych w planie nauczania powinni zwracać szczególną uwagę na:
 - poprawną terminologię,
 - poprawne wykonywanie czynności,
 - kształtowanie umiejętności oraz nawyków.
- f. W trakcie szkolenia należy zapewnić warunki do realizacji głównego celu szkolenia oraz celów szczegółowych m. in. poprzez:
 - przestrzeganie zasad nauczania,
 - łączenie metod asymilacji wiedzy z metodami samodzielnego dochodzenia do wiedzy.
- g. Zajęcia praktyczne powinny być realizowane z zachowaniem zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.

- h. W toku ćwiczeń instruktor kontroluje poprawność wykonania zadań, a w razie zauważenia nieprawidłowości, na bieżąco koryguje błędy w ramach instruktażu indywidualnego lub grupowego. W instruktażu końcowym prowadzący powinien podsumować zajęcia, przeanalizować najczęściej popełniane błędy oraz wskazać ich źródło.
- i. Zagadnienia bezpieczeństwa i higieny pracy powinny być włączane do tematyki zarówno zajęć teoretycznych, jak i zajęć praktycznych. Ponadto, w procesie nauczania należy zwracać uwagę na istniejące lub mogące wystąpić zagrożenia oraz wskazywać sposoby ich uniknięcia.
- j. Realizując zajęcia w ramach tematu nr 1 „Organizacja doskonalenia zawodowego” należy wykorzystać obowiązujące zasady doskonalenia zawodowego, opracowane na potrzeby danego województwa.
- k. W ramach zajęć z tematu nr 5 „Organizowanie działań ratowniczych” należy przeprowadzić ćwiczenie – organizacja i praca sztabu akcji (symulacja zdarzenia, współdziałanie z zespołem podgrywek). Scenariusz ćwiczenia należy przygotować korzystając z analiz konkretnych zdarzeń.

3. Plan nauczania

Lp.	Temat	T	P	R
1.	Organizacja doskonalenia zawodowego	1	1	2
2.	Podstawy metodyki nauczania.	1	-	1
3.	Funkcje dowódcy w kształtowaniu relacji na zmianie służbowej.	2	-	2
4.	Zasady ewidencjonowania zdarzeń.	2	2	4
5.	Organizowanie działań ratowniczych.	3	3	6
RAZEM		9	6	15

T - zajęcia teoretyczne, P - zajęcia praktyczne, R - razem

III. Treści kształcenia

1. Organizacja doskonalenia zawodowego 1T, 1P

Materiał nauczania:

- Doskonalenie zawodowe, jako forma kształcenia.
- Formy doskonalenia zawodowego.
- Planowanie doskonalenia zawodowego.
- Dokumentowanie doskonalenia zawodowego.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- scharakteryzować doskonalenie zawodowe, jako specyficzną formę kształcenia,
- wyjaśnić rolę doskonalenia zawodowego,
- wymienić formy doskonalenia zawodowego,
- zaplanować doskonalenie zawodowe zmiany, jednostki,
- udokumentować zajęcia przeprowadzone w ramach doskonalenia zawodowego, wraz z uwagami i wnioskami z przeprowadzonych zajęć.

2. Podstawy metodyki nauczania – 1T.

Materiał nauczania:

- Elementy procesu kształcenia (cel kształcenia, treści kształcenia, metody kształcenia, środki dydaktyczne).
- Zasady kształcenia osób dorosłych.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- omówić elementy procesu kształcenia,
- wymienić i omówić zasady kształcenia osób dorosłych,
- określić cel kształcenia.

3. Funkcje dowódcy w kształtowaniu relacji na zmianie służbowej – 2T.

Materiał nauczania:

- Role w grupie.
- Jednostka, zmiana służbowa jako grupa.
- Zachowania utrudniające funkcjonowanie grupy.
- Komunikacja werbalna i pozawerbalna.
- Cechy dobrej grupy społecznej.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- omówić pojęcie i strukturę grupy,
- omówić podstawowe role występujące w każdej grupie społecznej,
- omówić interakcje i normy wewnątrzgrupowe,
- omówić role związane z realizacją zadań,
- omówić role związane z kontaktami między ludźmi,
- omówić role utrudniające dobre funkcjonowanie grupy,
- wymienić cechy udanej grupy,

- wymienić przykładowe cele grupy,
- rozpoznać i ocenić niewłaściwe zachowania w grupie,
- omówić sposoby zapobiegania i eliminowania zachowań utrudniających poprawne funkcjonowanie grupy,
- omówić komunikację werbalną i pozawerbalną – zalety, wady, sposoby.

Uwagi do realizacji tematu:

Realizując zajęcia z tego tematu, mówiąc o grupie należy się odnosić do grupy, jaką są strażacy w jednostce i na zmianie służbowej, do relacji, jakie powinny być pomiędzy przełożonymi a podwładnymi i strażakami oraz do roli dowódcy jednostki/zmiany w kształtowaniu właściwych norm grupowych.

4. Zasady ewidencjonowania zdarzeń – 2T, 2P.

Materiał nauczania:

- a. Karta zdarzenia jako element wstępnej informacji.
 - Informacje ze zdarzenia przekazywane ze Stanowiska Kierowania Komendanta Powiatowego/Miejskiego do Stanowiska Kierowania Komendanta Wojewódzkiego.
 - Informacje zawarte w karcie zdarzenia i karcie manipulacyjnej.
 - Flagi i podrodzaje zdarzeń.
- b. Pożary i ich podział.
 - Wielkość pożarów ze względu na ich powierzchnię, kubaturę, liczbę podanych prądów wody.
 - Przyporządkowanie do poszczególnych kodów obiektu.
 - Uznanie pożaru jako zdarzenia, usuniętego przed przybyciem zastępów na miejsce.
- c. Wielkość i rodzaj miejscowych zagrożeń.
 - Wielkość miejscowych zagrożeń ze względu na liczbę osób poszkodowanych oraz sił i środków biorących udział w działaniach ratowniczych.
 - Określanie rodzaju miejscowego zagrożenia.
 - Przyporządkowanie do poszczególnych kodów obiektu.
 - Określanie powierzchni miejscowych zagrożeń.
- d. Kwalifikacja osób poszkodowanych przy zdarzeniach.
 - Określenie rodzaju miejscowego zagrożenia, jako zdarzenia medycznego.
 - Rodzaj prowadzonych działań ratowniczych.
 - Medyczne działania ratownicze.
 - Wypadki z ludźmi.
 - Dane personalne osób poszkodowanych.
- e. Dane opisowe do informacji ze zdarzenia.
 - Podział szczegółowy podpunktów części opisowej.
 - Rozszerzanie opisu z poszczególnych zakładek SWD-ST.

Cele szczegółowe:

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien:

- omówić informacje zawarte w karcie zdarzenia i karcie manipulacyjnej,
- przekazać wstępne informacje ze zdarzenia,
- wprowadzić dane o zdarzeniu do systemu SWD-ST,

- przyporządkować pożar do grupy ich wielkości,
- określić właściwy kod obiektu,
- oszacować powierzchnię pożaru,
- określić wielkość i rodzaj miejscowego zagrożenia,
- zakwalifikować osoby poszkodowane do odpowiedniej grupy,
- wpisać w części opisowej informacje istotne dla przeprowadzonej akcji ratowniczej.

5. Organizowanie działań ratowniczych – 3T, 3P

Materiał nauczania:

a) działania ratownicze:

- pojęcie działań ratowniczych;
- rozpoznanie oraz ocena sytuacji;
- cel działań ratowniczych;
- zamiar taktyczny;
- lokalizacja zagrożenia;
- likwidacja zagrożenia;
- zakończenie działań ratowniczych;

b) kierowanie działaniami ratowniczymi

- zadania kierującego działaniami ratowniczymi na poziomie interwencyjnym i taktycznym;
- uprawnienia kierującego działaniami ratowniczymi oraz ich ograniczenia;
- stan wyższej konieczności;
- zasady kierowania działaniami ratowniczymi;
- zasady współdziałania z innymi podmiotami na miejscu akcji;
- zasady przekazywania kierowania działaniami ratowniczymi;

c) struktura kierowania działaniami ratowniczymi

- poziomy kierowania działaniami ratowniczymi, w tym kryteria klasyfikacji;
- odcinki bojowe na różnych poziomach kierowania działaniami ratowniczymi;
- sztab akcji;
- odwód kierującego działaniami ratowniczymi;
- organizacja (struktura) łączności na miejscu prowadzenia działań ratowniczych;

d) dowodzenie

- relacja przełożony – podwładny podczas działań ratowniczych;
- rola i cechy rozkazu podczas działań ratowniczych;
- zasady dowodzenia;

e) dokumentacja z działań ratowniczych

- dokumentacja ewidencyjna;
- dokumentowanie skorzystania z uprawnień;
- dokumentacja wypadkowa;
- dokumentacja analityczna.

2. Cele szczegółowe

W wyniku realizacji tematu słuchacz powinien umieć:

- dokonać oceny czy zastana na miejscu zdarzenia sytuacja wymaga podjęcia

- działań ratowniczych;
- zorganizować rozpoznanie;
 - określić cel działań ratowniczych;
 - wypracować zamiar taktyczny;
 - skalkulować siły niezbędne do realizacji zamiaru taktycznego;
 - skorzystać z uprawnień kierującego działaniami ratowniczymi;
 - ocenić występujące zagrożenia i określić warunki bezpieczeństwa prowadzenia działań ratowniczych;
 - zorganizować struktury kierowania działaniami ratowniczymi adekwatne do zaangażowanych w działania sił;
 - zorganizować łączność na miejscu prowadzenia działań ratowniczych;
 - określić moment lokalizacji zagrożenia;
 - określić moment, w którym kończą się działania ratownicze;
 - sporządzić kompletną dokumentację zdarzenia z wykorzystaniem stosowanych narzędzi, w tym informatycznych.

IV. Literatura

1. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2009 r. Nr 12, poz. 68);
2. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. z 2009 r. Nr 178, poz. 1380);
3. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553);
4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 lipca 1992 r. w sprawie zakresu i trybu korzystania z praw przez kierującego działaniem ratowniczym (Dz. U. Nr 54, poz. 259);
5. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 lutego 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo – gaśniczego (Dz. U. Nr 46, poz. 239);
6. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania i współdziałania jednostek ochrony przeciwpożarowej biorących udział w działaniu ratowniczym (Dz. U. Nr 82, poz. 895);
7. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 września 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków bezpieczeństwa i higieny służby strażaków Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. Nr 180, poz. 1115);
8. A. Anioł, S. Anioł, „Materiał dydaktyczny do kursu pedagogicznego pozaszkolnych form kształcenia”. Wydanie V, Kraków-Tarnobrzeg 2010 r.;
9. E. Brudnik, A. Moszyńska, B. Owczarska „Ja i mój uczeń pracujemy aktywnie” Przewodnik po metodach aktywizujących. ZW SFS, Kielce 2000;
10. E. Gierski, „Efektywność dowodzenia”, Firex, Warszawa 1997 r.;
11. „Regulamin ćwiczeń z podstawowym sprzętem pożarniczym”, Instytut Wydawniczy Związków Zawodowych, Warszawa 1990 r.;
12. „Podstawa programowa kształcenia w zawodach”, MEN 2012;
13. „Zasady organizowania działań ratowniczych” – KG PSP 2013;
14. „Zasady organizacji i funkcjonowania systemów teleinformatycznych, w tym na potrzeby kierującego działaniem ratowniczym” – KG PSP 2012;
15. „Zasady organizacji łączności alarmowania, powiadamiania, dysponowania oraz współdziałania na potrzeby działań ratowniczych” – KG PSP 2012;
16. „Instrukcja w sprawie organizacji łączności w sieciach radiowych UKF Państwowej Straży Pożarnej” – KG PSP 2009;
17. „Zasady analizowania zdarzeń” – KG PSP 2012;
18. „Zasady ewidencjonowania zdarzeń w zmodernizowanym systemie wspomaganie decyzji – ST” – KG PSP 2013;
19. „Zasady postępowania jednostek ochrony przeciwpożarowej w związku ze zdarzeniami na drogach” – KG PSP 2012;
20. „Zasady organizacji ratownictwa chemicznego i ekologicznego w KSRG” – KG PSP 2012;
21. „Zasady organizacji ratownictwa technicznego w KSRG” – KG PSP 2012;
22. „Zasady organizacji ratownictwa medycznego w KSRG” – KG PSP 2013;
23. „Zasady organizacji ratownictwa wodnego w KSRG” – KG PSP 2012;
24. „Zasady organizacji ratownictwa wysokościowego w KSRG” – KG PSP 2012;
25. „Zasady współpracy jednostek KSRG ze środkami masowego przekazu” – KG PSP 2012.

Materiały pomocnicze:

- dokumentacja programu SWD-ST.

.....
(pieczęćka jednostki delegującej)

KARTA SKIEROWANIA

Jednostka zgłaszająca

Nazwa

Adres

Tel./Fax

Kieruję Pana

.....

(stopień, imię i nazwisko, imię ojca)

urodzonego

.....

(data i miejsce urodzenia)

**na szkolenie
z zakresu organizacji doskonalenia zawodowego,
organizowania działań ratowniczych
oraz dokumentowania zdarzeń
dla dowódców jednostek ratowniczo-gaśniczych
i dowódców zmian służbowych**

realizowane w dniach W

Oświadczam, że kierowany/-a posiada:

- a) kwalifikacje ratownika, aktualne na czas trwania szkolenia, zgodne z wymaganiami określonymi w ustawie o Państwowym Ratownictwie Medycznym,
- b) zaświadczenie o ukończeniu szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, aktualne na czas trwania szkolenia.
- c) nie posiada przeciwwskazań do pełnienia służby na stanowiskach bezpośrednio związanych z działaniami ratowniczymi,
- d) posiada orzeczenie komisji lekarskiej lub zaświadczenie lekarskie potwierdzające okresowe badanie lekarskie, aktualne na czas trwania szkolenia.

.....
(miejscowość, data)

.....
(podpis kierującego)

.....
(pieczęć podłużna)

Z A Ś W I A D C Z E N I E

.....
(imię i nazwisko)

urodzon dnia r.

w woj.

ukończył

**Szkolenie z zakresu organizacji doskonalenia zawodowego,
organizowania działań ratowniczych
oraz dokumentowania zdarzeń
dla dowódców jednostek ratowniczo-gaśniczych
i dowódców zmian służbowych**

przeprowadzone w

w dniach r.

według programu z dnia

zatwierdzonego przez

.....

....., dniar.
(miejscowość)

Nr

ORGANIZATOR

.....
(pieczęć, podpis)

Lp.	Temat	T	P	R
1.	Organizacja doskonalenia zawodowego	1	1	2
2.	Podstawy metodyki nauczania	1	-	1
3.	Funkcje dowódcy w kształtowaniu relacji na zmianie służbowej	2	-	2
4.	Zasady ewidencjonowania zdarzeń	2	2	4
5.	Organizowanie działań ratowniczych	3	3	6
RAZEM		9	6	15

T – zajęcia teoretyczne, P – zajęcia praktyczne, R – razem